

Bilim dünyası, bu yılın ilk yarısında, Einstein'ın doğum gününü kutlayacağı 14 Mart 2018'de teorik fizikçi ve evren bilimci Stephen Hawking'i 76 yaşında kaybetti. Kuantum fiziği ve kara delikler üzerine yaptığı çalışmalar ile evrenin gizlerini çözmek için uğraş veren Hawking, çalışma yürüttüğü alanlardaki üretimlerinin yanı sıra, bilim insanının toplumsal sorumluluklarını yaşama geçirmesi yönünden de bilim dünyasının örnek isimlerindendi. Öyle ki, savaş karşıtlığı ve feminizm savunuculuğunda yapabileceklerini hemen her zaman doğru yer ve zamanda yapmaya çalışması ve yapmasıyla da ikinci başlıktaki özgünlüklerini daima canlı tutabiliyordu. Günümüzde, Newton ve Einstein'dan sonra gelen en önemli fizikçi olarak kabul edilen Hawking ayrıca: "Beyni, parçaları bozulduğunda çalışmayı durduracak olan bir bilgisayara benzetiyorum. Bozulmuş bilgisayarlara özel bir cennet ya da ölüm sonrası yaşam yok. Bu, karanlıktan korkan insanların uydurduğu bir peri masalı." sözleriyle de dile getirdiği gibi, evrenin yaratıcıya gereksinim duymadığını ileri sürüyordu. Hem ürettiği bilimsel bilgilerle hem de örnek olduğu bilim insanının toplumsal sorumluluğu alanındaki tutumlarıyla unutulmayacak. Saygıyla anıyoruz.

Türkiye, 2017 yılında, "toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde" 144 ülke arasında 131. sırada yer aldı. Ülkemizde, 2017 yılı itibarıyla, her 10 kadından üçü çalışabiliyor. Çalışan kadınların da dört taneşinden biri kayıt dışı işlerde çalışıyor. Her üç kadından biri şiddete uğramış. Türkiye'de kadın sorunlarının sıralamasında en önde şiddet, ardından işsizlik geliyor. Sıralamada üçüncü sorun olarak eğitimsizlik ve dördüncü olarak

da sokakta baskı ve taciz yer alıyor. Erkekler tarafından öldürülen kadın sayısı da yıllar için artış gösteriyor. 2011 yılında 121, 2012 yılında 210, 2013 yılında 237, 2014 yılında 303, 2016 yılında 328 ve 2017 yılında da en az 409 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü saptanmış. Ocak 2018'de 28 kadın, Şubat 2018'de 28 gün içinde 47 kadın, Mart 2018'de 25 kadın, Nisan 2018'de 30 kadın, Mayıs 2018'de 37 kadın ve Haziran 2018'de de 39 kadın olmak üzere, 2018 yılının ilk yarısında toplam en az 206 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü saptanmış. Bunu önlemekle yükümlü olanların da kadınlara saldırıları sistematik biçimde sürüyor. Başkentte, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutlamak isteyen kadınlar, valiliğin yasağı gerekçe gösterilerek, kolluk güçleri tarafından saçlarından çekilerek yağmur suları içinde yerlerde sürüklendi, darp edildi, gözaltına alındı.

Şiddete uğrayan sağlık emekçilerinin başvuruları için Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen "Beyaz Kod" uygulaması verilerine göre, 14 Mayıs 2012 tarihinden, 8 Şubat 2017 tarihine kadar 46 bin 361 sağlık emekçisi şiddete uğradığı gerekçesiyle bildirimde bulunmuş. Başvuruların yüzde 59'u hekimler tarafından yapılmış. Diğer bir ifadeyle, şiddete uğradığını bildirenlerin 27 bin 332'sini hekimler oluşturuyor. Toplam başvuruların 2 bin 359'u (%5'i) hem fiziksel hem de sözel saldırının birlikte gerçekleştirildiği saldırı bildirimi, 12 bin 489'u (%27'si) yalnızca fiziksel ve 31 bin 513'ü (%68'i) de yalnızca sözel saldırı bildirimi nedeniyle yapılmış başvurulardır. Bununla birlikte, son yıllarda sağlık emekçilerine yönelik şiddet uygulamalarıyla ilgili bildirimlerde hekimlerin payı artıyor. Örneğin, ulaşılabilen

verilere göre 27 Haziran 2016 - 8 Şubat 2017 tarihleri arasında şiddete uğradığı bildiriminde bulunan 6 bin 992 sağlık emekçisinin yaklaşık yüzde 63'ünü (4 bin 403 kişi) hekimler oluşturuyor. Ayrıca, benzer kaynakta sunulan bilgilere göre, 1988 - Mayıs 2017 tarihleri arasında ne yazık ki 10 hekim, şiddete bağlı neden ile öldürülmüştür.

Günümüzde şiddet, yalnızca ülkemizde değil. Ya da yalnızca kadınlara ve sağlık emekçilerine yönelik de değil. Şiddet, tüm dünyada, özellikle de son on yılda, egemenler tarafından planlı bir biçimde artırılarak, sistemli bir biçimde kullanılan, 'toplumsal ikna aracı' hâline getirildi. Kapitalizmin, 2007 yılı Temmuz ayında ABD'de görünür hâle gelip hızla tüm dünyayı saran yapısal krizi patronların ve işbirlikçilerinin tüm çabalarına karşın, ne çözümlenebildi ne de bir düzene sokulabildi. Krizin faturası her zaman olduğu gibi "yaşamak için çalışmak zorunda olanlara" ödettilmek istenince (işten atılmalar, işsizlik, düşük ücret, güvencesiz çalışma vb.) toplumsal öfke her geçen gün yükseliyor. Söz konusu öfkenin sisteme yönelmesi hâlinde olası sonuçlarının önüne geçebilmek için dincilik, milliyetçilik, ırkçılık, cinsiyetçilik, yabancı/göçmen düşmanlığı ile neoliberalizm ve aydınlanma karşıtlığı üzerinden toplumlar kutuplaştırılarak birbirlerine karşı düşmanlaşmaları ve kendi aralarında çatışmaları sağlanıyor. İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinin bu yıl, 69. yılı kutlandı. Bununla birlikte, 2018 yılında bir yanda kutlamalar yapılırken, öte yanda İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si tüm dünyada iktidarlar tarafından rafa kaldırıldı. Uygulanmıyor. İktidarlar tarafından uygula-

namıyor. Çünkü, eğer uygulanırsa toplumu yönetemeyeceklerini, iktidarlarını kaybedeceklerini öngörüyorlar. Bu durum, 'hak' kavramının sınıflı toplum biçimlerine içsellliğini ve hak kavramının içeriğinin kapitalist sistemin dönemsel gereksinimlerine göre başat olarak değişime uğradığının da bir örneği olarak ele alınmalıdır. Günümüzde egemen sınıf olan burjuvazi, iktidarı için 70 yıl önce, genişleme döneminde taahhüt ettiklerini günümüzde, daralma döneminde yok sayıyor, saymak zorunda kalıyor.

Haziran seçimlerinin ardından Türkiye'de dünyada ilk kez uygulanan 'cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi' resmen uygulamaya girdi. TBMM, 2010 yılındaki referandum ve 2014 yılındaki cumhurbaşkanlığı seçimi sonrasında fiilen işlevsizleştirilmişken, söz konusu durum günümüzde hukuki bir zemine oturtularak tamamlandı. Seçim sonrasında ana muhalefet partisinin Cumhurbaşkanı adayı her şeyi bir kenara bırakıp, partisine genel başkan olabilmek için bir huruç hareketi başlatınca, muhalefetin meydanlarda yükselttiği "değiştirebiliriz" duygusu ve umudu hızlı bir biçimde geriledi. Saray, sistemin kurulması için topyekûn uğraşiyor olmasına karşın, muhalefet de topyekûn yaz tatilinde. Muhtemelen 1 Eylül Dünya Barış Günü kutlamaları için kısmen de olsa tatilden dönüp, kaldıkları yerden muhalefet rolü oynamaya devam edecekler. Baskın erken genel seçimlerin önemli bir nedeni olduğu bilinen ekonomideki kötüye gidiş, iktidarın tüm çabalarına rağmen, artarak yoluna devam ediyor. Bu yılın ilk yedi ayının sonunda Türk Lirası yüzde 82 oranında değer yitirdi/devalüe oldu. Ocak ayında cebimizdeki 100 TL, Ağustos başında 18 TL'ye düştü. Enflasyon yüzde 15'i geçti. On altı yıllık AKP döneminde

ekonominin amiral gemisi olan inşaat sektörü durdu. Özellikle enerji sektöründeki şirketlere kredi vermek zorunda bırakılan bankalar gelecek kaygısı yaşıyor, açıklanan ve açıklanmayan şirket iflasları yaygınlaştı. Alanında uzman, uluslararası kuruluşlar tarafından Türkiye ekonomisi dünyanın en kırılgan ekonomisi olarak ilân edildi. Büyük ustanın dediği gibi "... çok alametler belirdi, vakit tamamdır". Ancak, ne TBMM'deki muhalefet, ne de dışındaki sol, sosyalist muhalefet sorunun ne gerçek kaynağının/nedenlerinin kamuoyuna açıklanması ne de alternatif çözümüne ilişkin bir programın hazırlanması ve paylaşılması ile ilgili henüz herhangi adım atmış değil. Bir kısmı, sistemi/düzeni riske etmemek adına iktidarın kayığına daha şimdiden bindi bile. Biz de geniş toplum kesimleri de en azından seçimlerin yüzde 48'i olarak, oy verdiklerimizden sorunların çözümü için hem alternatif önerilerini hem de önerilerinin hayata geçirilebilmesi için gereken araç önerilerini ve tüm bunlar için sahici çabaları kendilerinden dört gözle bekliyoruz. Özetle, ne yapmalı(yız), nasıl yapmalı(yız) sorularının hem yanıtlarını hem de bunun için önerdikleri yakın ve orta vadeli planlamayı daha fazla zaman geçirmeden belirlemeli ve bizlerle paylaşmalılar. 'Tribünde oturmak'tan vazgeçmeliler.

Bu yıl, Birleşmiş Milletler (BM) Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından, 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü'nde açıklanan rapordaki bilgilere göre, 2016 yılında 65 milyon 600 bin kişi olan zorla yerinden edilmiş insan sayısı, 2017 yılında 68 milyon 500 bin kişiye yükselmiştir. Zorla yerinden edilmişlerin yüzde 96'sı yaşamakta oldukları yerleşim yerinden savaş/ülke içi çatışma nedeniyle ayrılmak zorunda kalmıştır. Buna göre, 2017 yılında savaş/ülke içi çatışma

nedeniyle zorla yerinden edilmiş olan yaklaşık 65 milyon insan bulunmaktadır. Bunların da yüzde 61.5'i (40 milyon insan) kendi ülkesi içinde başka bir yere, yüzde 38.5'i (25 milyon insan) de başka bir ülkeye göç etmek zorunda kalmıştır. Söz konusu sayılara göre, 2017 yılında, dünya genelinde her bir dakikada 30 kişi zorla yerinden edilmiştir. Sizler bu sayfaları okumayı tamamladığınızda, en az 300 kişi zorla yerinden edilmiş olacaktır. Dünya genelinde yalnızca bir gün için silahların susturulması sağlanabilirse 21 bin 600 insanın, bir hafta süresince susturulabilirse 151 bin 200 insanın, eğer bir ay süresince savaş ve ülke içi çatışmalar engellenebilirse 4 milyon 536 bin insanın savaş nedeniyle göç etmesi engellenebilecektir. Böylece göçmenler, Almanya ile Türkiye arasında olduğu gibi, ülkeler arasındaki pazarlıkların konusu olmaktan çıkacak, göç yollarında, mülteci kamplarında ölümlerinin önüne geçilmiş olacak, başka ülkelerde insan onurunu ayaklar altına alan koşullarda yaşamak zorunda kalmayacaklardır.

Dünyanın genelini çok yakından ilgilendiren bu sorunu olabildiğince geniş boyutlarıyla inceleyebilmek için, Feride Aksu-Tanık ve Aslı Davas arkadaşımız tarafından hazırlanmış olan, "Göç" başlıklı dosyamızı bu sayımızda sizlerle paylaşıyoruz. Dosyamız kapsamında hazırlanmakta olan üç makaleyi ise gelecek sayımızda sizlere ulaştırabileceğiz. Göç, insanlık tarihinin ayrılmaz bir parçası olarak ve birbirinden farklı nedenlerle yaşanırken, beraberinde çok kapsamlı bir birikimi de oluşturmuş. Dileğimiz bu birikimlerim zorunlu yerinden edilmelerin engellenmesi/önüne geçilebilmesi için kullanılabilmesidir. Dergimizin de bu sürece küçücük de olsa bir katkı sunabilmesini diliyoruz. Sevgi ve dostlukla...